زمانی کوردی و زمانی زانست.. فەرەیدوون سامان

ئێستا لە هەموو کاتێک زیاتر زمانی کوردی لەبەردەم هەڕەشەی لەناوچووندایە، چەندان هۆکاری دەرەکی و ناوەخۆش هەن کە هەڕەشە لە زمانەکەمان دەکەن، بۆ هۆکارە دەرەکییەکان ئیتر پێویست بەوە ناکات دووبارە بگەڕێینەوە سەر هەوڵی وڵاتانی نەتەوەی سەردەست لە دژایەتی کردنی زمانی کوردی، بە هۆی بە سیاسەتکردنی پرسی کەمینەکان لە کوردستاندا وەک پرسگەلی کوردانی ئێزەدی و کاکەیی و فەیلی و شەبەک…هتد، و هەوڵدان بۆ پتر لاوازکردنی زمانی کوردی و کەمکردنەوەی کاریگەریی جوگرافیای دانیشتوانانی کورد لە عیراقدا بەتایبەتیش لە ناوچە کوردستانییە کێشە لەسەرەکاندا، پلانێکی کارا هەیە بۆ ناساندنیان وەک کەمینەیەکی نەتەوەیی جیاواز لە کورد، بەم مەبەستەش حزبی سیاسی ودارایی و پشتگیری سیاسی ناوخۆ و دەرەکی دەکەن، (بەتایبەت لە هەندێک ناوەندی شۆقینی لە ناو تورکیا) دا، بە پلان و بەرنامەی تۆکمە کاری جددی بۆ کراوە، بەڵام داخەکە لەوەدایە هۆکارە ناوخۆییەکان خەریکە دەبنە کێشەیەکی چارەسەرنەبوو کە بە دەستی کورد خۆیەوە برینەکان قووڵتر دەکەنەوە. هەڵبەتە هەبوونی زار و بنزار وهەروەها نەبوونی زمانێکی ستاندارد و هاوبەش بۆ هەموو تاکەکانی کورد لە بەشەکانی کوردستاندا، ئەگەرچی دیاردەیەکی سرووشتی هەموو زمانێکی زیندووە، بەڵام ئەو هەوڵانەی کە دەدرێن بۆ سەربەخۆ ناساندنی ئەو زارانە و جوداکردنەوەیان لە زمانی دایک، ناتوانرێت نکۆڵی لەو مەترسییە جیددییە بکرێت، وێڕای هەڕەشەی زمانە بیانییەکان وخوێندنیان لە بوارەکانی پەروەردە و فێرکردندا وهاوکات پەراوێز خستنی زمانی کوردی لەو خوێندنگا ئەهلیانەدا، کە نەوەیەکی نەشارەزای لە زمانی کوردی بەرهەم هێناوە، هەڵبەتە دواتریش لە پاشەڕۆژدا ئەنجامەکەی زۆر بە خراپی دەبینین، کە ئەم نەوەیە سۆز و ئینتمای بۆ زمانی نەتەوەکەی خۆی نابێت، بە چاوێکی سووک تەماشای ئاخێوەرانی زمانەکەی خۆی دەکات.

ئەگەرچی زمانی کوردی هێشتا نەیتوانیوە وەک پێویست لە هەموو دامودەزگاکانی سەر بە هەر سێ دەسەڵاتی یاسادانان، دادوەری و جێبەجێکردن و لە سەرانسەری سنووری کارگێڕیی حکومەتی هەرێمدا بە تەواوی بچەسپێت. بەڵام هەبوونی زمانی فەرمی لە کوردستان و ناساندنی لەسەر ئاستی عیراقدا دەسکەوتێکی مێژووی گرنگە، بەڵام لە

رووی پراکتیکییەوە هەشتا زمانەکەمان روو بەرووی جینۆسایدی فەرهەنگی دەبێتەوە، بەتایبەت لە ناوچە کوردستانییە دابڕاوەکانی وەک دەشتی نەینەوا و کەرکوک و خانەقیندا، چونکە زمانی کوردی لە بەردەم حاڵەتی گەورەی دەخی جیهانگیریی دایە، یەکەمیان ئەوەی کە ئەم زمانە لە رووبەڕووبوونەوە لەگەڵ جیهان و مەعریفە و زانستی نوێ هەموو هەوڵ و تەقەڵای خۆی دەدات کە ببێتە زمانحاڵەی دروست و بەپێی توانای ئاخێوەران و هەموو ئەوانەی قسەی پێدەکەن. دووەمیان ئەوەی کە ئەم زمانە سەرەڕای ئەوەی کە بە هەی داخراوی و رەحییەتی دەمارگرژی سنوورەکانی کرانەوە بەرەوڕووی جیهاندا دادەخات، تووشی شێوەیەک لە فامکردنی خێڵەکی و گوندەکیانە دەبێتەوە کە درێژەی ئەو ژیانە لەکاڵی و داخراوەیە و لەمپەرن لە بەردەم توانستی داهاتن و گەشەکردنی زماندا، لەهەر دوو حاڵەتەکەش جیاواز لە هەموو ئەو کەشانەی کە رووبەڕووی زمانی کوردین، زمان پێویستی بە سیستەمێکی پەروەردەی بەهێز هەیە، کە هەم پێویستییەکانی جیهانی نوێ و قەیرانەکانی بە باشی لێکبداتەوە و بەواتە ناو کایەکەوە و هەمیش سامانێکی گەورەی زمانی و ئەدەبی کە هەیەتی ئاراستەی جیهانی کەشف نەکراوی خۆی بکات و "بوون"ی زمان و مرۆڤی کورد بە خۆی مانیفێست بکات. هەر زمانێک پێکهاتی تایبەت بە خۆی هەیە، پێکهاتەک کە لە مێژووی ئەو زمانەوە سەرچاوە دەگرێت، ئەمە سەرەڕای ئەوەی کە خاڵی هاوبەشی زمانەکان شتێکە حاشای لێناکرێت، راستە کە زمان رەهەندی جۆراوجۆری هەیە کە هەشتاش لە کەشف و دەرکەوتن دایە، بەڵام زمان بەر لە هەر شتێک مێژوویەکە، مێژووی زمانیش پێکهاتە وهەموو ئەو گۆڕانکارییانەیە کە بەسەریدا هاتووە و لە داهاتووشدا دێت، لێرەدا نە مەبەست زمانی ئەدەبییە (شیعری، چیرۆکی و…) نە زمانی فەلسەفی و زانستی بە مانای پسپۆڕانەی، بەڵکو ئەو زمانەیە کە ئەمڕۆ رۆژانە کەڵکی لێوەردەگرین بە کاروبار و راپەڕاندنی ئەرکە ئاساییەکانی ژیان.

دەستنیشانکردنی چەندان هۆکاری گشتی کە زمانی کوردییان خستەتە ژێر هەڕەشە بە پێویست دەزانم ئاماژەیان پێ بکەم:

-نەبوونی قەوارەی فەرمی و سیاسی بە بەهادان بە زمان و ئاخیوەرانی.

—شێواندنی پێکهات و فۆرمی سروشتی زمان (بە تایبەتی لە تورکیا و ئێران) کە ئەمە زۆرتر هۆکاری سیاسی- کەلتوورییە کە لە دیسکۆرسی ئایینی زاڵی دەسەڵات سەرچاوە دەگرێت.

-نامۆبوونی کورد لەگەڵ پێکهات و ماهییەتی زمانەکەی (بە تایبەتی لە ئێران و هەروەها لە تورکیاش، بەڵام هەر کام لە فۆرم و حاڵەتی زاڵی یاسایی و سیاسی ئەو دوو وڵاتە)، چوون هەر کەس یان تاکێک کە

بە زمانی گوند وگەڕەکەکەی خۆی قسەی کرد بەو مانایە نییە کە زمان دەزانێت، بەڵکو ئەمە سرووشتیترین و سادەترین و لە هەمان کاتدا “بنەڕەتیترین” حاڵەتی فێر بوونی زمانە، بەڵام ناتەواو و نیوەچڵە، دەتوانین باسی چەندین حاڵەت لەم چەشنانە لە باکوور و رۆژهەڵاتی کوردستان بکەین کە هەر کامەیان بەپێی فەزای سیاسی-ئایینی ئەو وڵاتانە کەلتوورێکی شێوێنەر و داگیرکاریان لە سەر زمانی کوردی دروست کردووە، بەڵام لە باشووردا فەزا و دۆخەکە شتی دیکەیە.

لەباشووردا لەگەڵ ئەوەی کە حکومەتی هەرێمی کوردستان هەیە و وەزارەتی پەروەردە و خوێندنی باڵای هەیە، بەڵام زمان کەمترین با□خی پێدەدرێت، هەم لە ئاستی گشتی و پەروەردەی سەرەتاییدا و هەمیش لە ئاستی باڵا و خوێندنی دوا ناوەندی و زانکۆکانیشدا.

مخابن ئەو زمانە شیرینە کە ناحەزانی گەلەکەمان بە هەموو شێوازێکی شۆڤینیانە دژایەتی دەکەن و هەوڵی لە نێوبردنی دەدەن ئەویش بە قەدەغەکردنی زمانی کوردی بۆ ئاخێوەرانی و لەسەر ئاستەکانی پەروەردە و فێرکردن و چاپەمەنی و رۆژنامەوانی و میدیادا، هەروەها ناساندنی هەندێک لەو دیالێکتە کوردیيانە بە زمانی سەربەخۆو بە پلان و بەرنامە کار بۆکردنی .

لە هەرێمی کوردستاندا لە رۆژی 2017-3-8 بەسەرپەرشتی وەزیری خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی بەڕێز یوسف گۆران و بە ئامادەبوونی ئەنداماني ئەنجوومەنی وەزارەت، کۆبوونەوەی ئەنجوومەنی وەزارەتەکە لە زانکۆی دهۆك لەسەر رەوشی زمانی کوردی بەڕێوەچوو، لە کۆبوونەوەکەدا بڕیاردرا ئەژمارکردنی نمرەی وانەکانی زمانی کوردی بۆ دەرچووانی پۆلی دوانزە لە کاتی پێشکەشکردن بۆ کۆلێژە زانستیيەکان (پزشکی و ئەندازیاری) ئارەزومەندانە بێت.” ئەم بڕیارە چ لە رووی ماهییەتی روانینی وەزارەت بۆ پەروەردە و پلانێکی زمانی و چ لەرووی ئاگاداری لەسەر رۆڵی زمانی دایکی لە فێربوونی زانست و مەعریفەی نوێ، هەڵگری نەزانی گەورە و کەمتەرخەمی ترسناکە.

ئەمڕۆ ئیدی شتێکی سەلمێندراوە کە زمانی دایکی چ رۆڵێکی گرنگ و بنەمایی و تەندروستی لە فێربوون و پەروەردەی نوێدا هەیە، ئێمە تەنانەت زمانی دیکەش لەرێگەی زمانی خۆمان باش فێر دەبین و لێی تێدەگەین واته کلیل و کڵاورۆژنەی تێگەیشتنی زمانەکانیتر و جیهانیتر هەر لە رێگەی زمانی خۆمانە، هەر چەند ئەم بڕیارەی وەزارەت لەلایەن تاقمێک لە مامۆستایانەوە بە نادروست لێکدرایەوە و لە دژیدا خۆپیشاندانیان کرد و سەرۆکی حکومەتیش فەرمانی هەڵوەشاندنەوەی دا، بەڵام وەکو لە هەواڵەکاندا لەکاتی خۆیدا ب□□وبوویەوە وتەبێژی وەزارەتی خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی

ڕایگەیاند بووە هەشتا بڕیارەکە هەڵنەوەشێنراوەتەوە و وەکو خۆی ماوە. بەهەرحاڵ ئەم حاڵەتە ڕەهەندی زۆری هەیە و من نامەوێت هەموو لایەنەکانی ئەم کەمتەرخەمی و بێ پلانی و دژایەتییە بە زمانی کوردی کە لە پێکهاتەکی فەرمیدا ئەنجام دەدرێت، بخەینە بەر باس، بەڵکو دەمانەوێت بە هێنانەوەی نموونەیەکی سادە ئەم بێ پلانی و کەمتەرخەمییەی پەروەردەی زمانیی باس بکەین کە خەریکە لە هەناوی تاک وکەی ئاخێوەرو تەنانەت هەندێک لە نووسەرانیش ڕەگئاژۆ دەبێت و بەو قەناعەتەمان دەگەیەنێت کە لە فێرکردنی هەڵە و بێ پلانی و کەمتەرخەمیدا چ دەستەکی باڵا و بوودجەیەکی قەبە لە کارادایە.
ئەگەرچی ئەمە لە باشووری کوردستان چاوەڕێ بووین لانیکەم فۆرمێک لە پەروەردەی زمانی بۆ پارچەکانیتر بەرهەم بهێنێت، کەچی هەرێم بە خۆیشی ناتوانێ ئەوە بکات، ئەو هەموو هەڵە و شێواندنی زمان و ڕێزمانییە کە لە کەناڵەکانی میدیا بەتایبەت رادیۆ و تیڤیە ئاسمانییەکان و تابلۆ دیار و گەورەکانی ناو شآرەکان دەبینرێن نیشاندەری ئەو پەروەردە سەقەت و بێ پلانەیە، کە هەشتا بەشەکی خەڵک نازانن بە کوردی بنووسن و لەوەش گرینگتر هەر بەلایانەوە گرینگ نەبێت چۆنی دەنووسن و بۆچی دەینووسن و بە بنووسن! واتە پەرۆشی زمانی لە ئاستەکی زۆر خوار و نزم دایە. وەزارەتەکانی پەروەردە و خوێندنی باڵاو ڕۆشنبیری کەمترین کادیری دەسەزی شارەزاو پسپۆری زمانیان تێدایە، یان ئەگەر هەشبن هیچ دەسەڵاتەکی بەیار بەدەستیان نییە تا ڕێگەی کارای خۆیان بگەیەنن لە خزمەتکردن بە زمانی کوردیدا.

▪ زمانی کوردی لە پەرلەمانی کوردستاندا لە تشرینی یەکەمی ٢٠١٤ بە زمانی فەرمی لە هەرێمی کوردستان بەیاری لەسەردراوە، هاوکات لە دەستووری عیراق لە ساڵی ٢٠٠٦ و لە ئەنجومەنی نیشتمانی عیراقیشدا لە شووباتی ٢٠١٤ لە پاڵ زمانی عەرەبی زمانی کوردی لەسەر ئاستی عیراقدا بە فەرمی ناسێنراوە، لە ڕێژهەڵاتی ناڤیندا دوای زمانەکانی عەرەبی و فارسی و تورکی و عیبری پلەی زمانی پێنجەمی وەرگرتووە.
یاسای بەڕێوەبردنی دەوڵەت بۆ قۆناغی ڕاگوزارییی ساڵی ٢٠٠٤ و پاشان دەستووری عێراقی ساڵی ٢٠٠٥ بۆ یەکەمجار دانیان ناوە بە فەرمیبوونی زمانی کوردی لە سەرانسەری عێراقدا، بە پێچەوانەی دەستوورەکانی پێشوو کە بێدەنگ بوون لەم بارەیەوە یا خود بە شێوەیەکی سنووردار و لە بوارەکی بەرتەسک (وەک خوێندن) و تەنیا لە چوارچێوەی ناوچەی کوردستاندا دانیان بە زمانی کوردیدا ناوە.
لە بەر ڕۆشنایی مادەی (٤)ی دەستووری عێراقی ساڵی ٢٠٠٥ یاسای

زمانە فەرمییەکان لە عێراق و هەرێمی کوردستاندا دەرچووە، بەڵام هەتا ئێستا ناوەڕۆکی ئەم یاسایە وەک پێویست پراکتیزە نەبووە.

زمانی کوردی لە چوارچێوەی عێراق و هەرێمی کوردستان پاڵپشتی دەستووریی و یاسایی هەیە وەک زمانی فەرمی دانپێدانراو، لە ڕووی ڕواڵەتییەوە هیچ گرفتێکی یاسایی بەدی ناکرێت، بەڵام لایەنە پەیوەندیدارەکان سستی و کەمتەرخەمی دەنوێنن لە پراکتیزەکردنی ناوەڕۆکی یاساکان. زمان وەک بەشێک لە شوناسی هەر نەتەوەیەک گرنگیی تایبەتی خۆی هەیە و بەشێکە لە کەلەپووری کەلتووریی نامادیی، کە ڕێککەوتننامە و ڕاگەیەندراوە نێودەوڵەتییەکان جەخت لەسەر پاراستنی دەکەنەوە.

لە یاسای زمانە فەرمییەکان، هیچ میکانیزمێکی تۆکمە و شیاو دانەنراوە بۆ جێبەجێکردنی ناوەڕۆکی ئەم یاسایە و بەدواداچوون و چاودێریکردنی جێبەجێکردنی یاساکە.

زمانی کوردی هێشتا نەیتوانیوە وەک پێویست لە هەموو دامودەزگاکانی سەر بە هەر سێ دەسەڵاتی یاسادانان، دادوەری و جێبەجێکردن و لە سەرانسەری سنووری کارگێڕیی حکومەتی هەرێمدا بە تەواویی بچەسپێت. بۆ ئەو مەبەستەش گەرەکە دەزگا ئەکادیمی و زمانناسییەکان سیمینارو کۆنفرانسی زانستی بۆ ببەستن رێگاچارەی گونجاو بدۆزنەوە بۆ چارەسەری کێشەکانی زمانی کوردی و کردنی بە زمانێکی زانستی و شارستانیانە.

*فەرەیدوون سامان

سەرۆکی رێکخراوی خانی بۆ لێکۆڵینەوەی هزری

میدیای کوردیی و بەرهەمهێنانی پووچگەرایی.. نووسینی: ستیڤان

شەمزینی

هەواڵی درۆ لە خۆراکی ئێکسپایەر زیان بەخشترە
ویکهام ئەستیدی

لە کوردستان دوو جۆری سەرەکیی میدیا هەیە، هەردووکیان بەدوو ئاڕاستەی دژ بەیەک و پێچەوانە مرۆڤی کورد دەخزێننە ناو دووڕگەی بێزاریی و نائومێدییەوە، میدیایەک هەیە دەیەوێت کوردستان وەک بەهەشتێک پێناسە بکات و هەموو بۆشایی و کەموکوڕییەکان لە بیر خۆی دەباتەوە و هەر جۆرە ڕەخنەیەکیش بە پیلانی دەرەکیی سەیر دەکات. لە بەرامبەردا میدیایەکی تر هەیە، کار لەسەر ڕەشبینکردنی هاووڵاتیان دەکات و سەرقاڵی وێنەکێشانێکی دۆزەخییە بۆ کوردستان کە هیچ پەنجەرەیەک نەماوە لێوەی هەناسە بدرێت. ئەم دوو جۆرە ڕوانگەیە هیچکامیان ناتوانن ڕۆڵی میدیایەکی پرۆفیشناڵ و ڕاستگۆ ببینن، کوردستان نە بەهەشتێکی ئامادەکراوە و نە دۆزەخێکی هەتاهەتاییە، ژیان بەم جۆرە تەوزیف ناکرێت، کاری میدیاییش بەو جۆرە ئەدا ناکرێت. کاری میدیا نییە پێناسەی واقیع بکات بەڵکو ئەو واقیع نیشان دەدات، بەڵام نیشاندان بە ئامانجی سیاسیی و تایبەتیی نا، چوونکە بەرەی ئۆپۆزیسیۆن و دەسەڵات لە کوردستان لەنیشاندانی واقیع لە ڕێی میدیایەوە، ئامانج و مەرامەکانی خۆیان مسۆگەر دەکەن.

میدیای کوردیی بە میدیای دەسەڵات و نەیارەکانییەوە کۆمەڵێک گرفتی ناوەکیی هەیە، نەک لەگەڵ سروشتی پیشەی ڕاگەیاندندا نایەتەوە، بەڵکو بە هەموو شێوەیەک لە دژیەتی، چوونکە ئەم میدیایە بە ناوی ڕەخنەوە، شمشێربازیی دەکات و بە کەرەستەی جەنگییەوە هاتۆتە مەیدان، ڕەخنە لەکن ئەم میدیایە نەک مەعریفە و دەرخستنی بۆشاییەکان نییە، بەڵکو چەکێکە بۆ ریسواکردن و هەڵاهەڵاکردنی بەرامبەر، لەبرێ ڕەخنە مانای شمشێر وەشاندن و ڕووشاندنی کەرامەتی مرۆڤەکانە، بۆیە هەمیشە ئەم میدیایە لە بری ئەوەی بە ڕەخنە بنیات بنێتەوە، دنیا وێران دەکات. لە کوردستان جۆرێک لە ڕاگەیاندن لە نەشونمادایە هەڵگری کۆمەڵێک گرێوگۆڵی دەروونییە و گرفتارە بە نەخۆشیی سادییەت، چوونکە شادییەکانی خۆی لە ئازارەکانی بەرامبەردا دەبینێتەوە، پێکەنینەکانی خۆی لەسەر هەڵڕژانی فرمێسکی ئەویتر بینا کردووە. ڕاگەیاندنێک لە کوردستان لە بەهێزبووندایە ژیانی تاکە کەس لەلای وی هیچ بەهایەکی نییە، بۆیە زۆرترین دەستدرێژیی دەکاتە سەر ژیانی تایبەتی تاکەکان، بە پێچەوانەی

شیعرەکەی فریناندۆ باندینی “بەڵام هەموو شتێک گرانبەهایە”، میدیای کوردیی بۆ ئەوەی خۆی گەورە و گران و بایەخدار نیشان بدات دەست دەبات بۆ ریسواکردن و بێ بایەخکردنی هەموو شتێک، ئەگەرچی ئەو شتانە لە خودی خۆیاندا زۆر گرانبەها و بایەخداریش بن.

میدیای کوردیی لەبری جوانکردنی سبەینێ و داهاتوو، هەمیشە خەریکی بەرهەمهێنانەوەی ناشیرینییەکانی دوێنی و رابردووە، لەبری نیشاندانی ئاسۆیەکی رووناک و گەش، بەردەوام جاڕی تاریکی و داخرانی هەموو دەرگاکانی ئومێد دەدات، ئەم میدیایە لەبری ئەوەی کار لەسەر بیناکردنەوەی کەسێتی تێکشکاوی کورد بکات، بە چەشنی داگیرکەرانی کورد هەموو رێگەیەک دەگرێتە بەر بۆ پتر تێکشکاندن و داڕووخاندنی ئەم کەسێتییە. میدیایەک ئێستا لە کوردستان کار دەکات لە باتی پەروەردەکردنی نەوەیەکی تەندروست و قسەکردن بۆ نەوەیەکی تازە پێگەیشتوو، هەمیشە دیرۆکە تاڵەکان وەک قەوان دەڵێتەوە و لە نێو زەمەنی نەوەکانی رابردوو گیری کردووە و ناتوانێ بێتە دەرەوە. ئەم میدیایە نەک ناتوانێت لەگەڵ زەمەنی تازە و رووداوەکانی رۆژدا وەک ئەوەی هەیە بڕوات، ناچار پەنای بردۆتە بەر گێڕانەوەی حکایەتەکانی دوێنێ و دیسان تەعمیمیان دەکاتەوە بەسەر ئەم ساتەوەختانەشدا. ئەم میدیایە نەک هێز و توانای شیکردنەوەی چەمک و ئەو رووداوانەی نییە لە دەوروپشتی روو دەدەن، ناچار فووی بە شەیپوری جەنگێکی تاکە کەسیدا کردووە و لەناو کورەی گەرمی ئەم میدیایە مافی تاکە کەس و ویژدانی تاکە کەس دەسووتێت و دەتوێتەوە، کەسیش رەخنەیەکی لەم سەرگەردانییە گەورەیە نییە!!.
ئێمە میدیایەکمان هەیە بۆ جوانکردنی خودی خۆی و بیر و ئەندێشە سیاسیی و فەرهەنگییەکەی کار لەسەر نابووتکردنی ئەویتر دەکات، ناچارە لە پێناوی خۆ نواندنێکی فریشتەیی، بەرامبەرەکەی بە ئەهریمەن بکات. میدیایەکمان هەیە بۆ ئەوەی شوورەیی و کەموکوڕییەکانی داپۆشێ، دێت کەموکوڕیی و عەیبەکانی ئەویدی دەنێتە بەر باس، تەنانەت بۆ ئەنجامدانی ئەم کارە سڵ لە داتاشینی تۆمەتی ئاکاریش ناکاتەوە، وەک ئەوەی لە حاڵەتی گۆڤاری “جیهان”دا دەردەکەوێت، وەختێک سەرنووسەری ئەو گۆڤارە ناتوانێت بەرگەی رەخنە بگرێت، ناچارە دەست بۆ ئابڕووی تاکە کەسێک رابکێشێت، ئەگەرچی ئەو تاکە کەسە گەلێک گومانی لەسەرە و زۆر کاری ناپەسەندیشی لە رێی میدیاوە ئەنجامداوە. ئێمە میدیاکمان هەیە دنیا و خودا و پێغەمبەر و فەیلەسووفەکانی داوەتە بەر نەشتەری رەخنە و تەنانەت جنێویان پێدەدات، بەڵام وەختە رەخنە دێتە سەر خۆی باڵانسی تێکدەچێت، ئاگر دەگرێت و لە پەرچەکرداردا سڵ لە سووتاندنی تەڕ و وشک پێکەوە

ناکاتەوە و بە جارێک قیامەت هەڵدەستێنن. ئەم دەخە، هەمان ئەو دەخەیە پێش دوو ساڵ و نیوێک "بەختیار عەلی" پێناسەی کردووە، وەختێک دەنووسێت "قۆناغی ئەمڕۆی ئێمە کە لە ئاستی سیاسیدا قۆناغی رەزامەندیی نوخبەیەکی سیاسییە، کە بە هەر لە خۆی رازییە، قۆناغی تووڕەبوونی خەڵکانێکیشە تووڕەییان خاڵییە لە ئاسۆ و خاڵییە لە ئەڵتەرناتیڤ، لە ئاستی رۆشنبیریدا بۆتە ئەو قۆناغەی تێکستەکان و رستەکان و گووتارەکان بە وێڵی وبە مانا و بە یاوەر دەسووڕێنەوە، ئەو قۆناغەیە کە پەیامەکان دەڕۆن و هەرگیز ناگەنە وەرگر و گوێگرەکانیان، نووسین لە بۆشاییەکی قووڵ و پوچگەراییەکی بێ ئەندازەوە ئاڵاوە"(1).

میدیای کوردیی بە تایبەت رۆژنامە و گۆڤارەکان لەبەر بێ بابەتی و ئیفلاسیی بیرکردنەوە نەک ناتوانن رەنگێکی جوان بدەن بە ژیان و مانایەک بە وجودی مرۆڤی کورد بدۆزنەوە، تەنیا ئەوەیان لە دەست دێت پووچگەرایی و رەشبینیی بەرهەم بهێنن، ئاخر دروستکردنی رەشبینیی هەزار جار سووک و ئاسانترە لە گەڕانەوەی هیوا بە مرۆڤ. میدیای کوردیی چوونکە هەمیشە خۆی ناڕەنجێنێت و ئاسان کارەکەی بە دەستەوە دێت، پیشەی راگەیاندنی لە دەسەڵاتی چاودێریکەری گشتییەوە کردووە بە چاودێریکاری تایبەتیی و میکرۆسکۆبی چاودێریی خستۆتە تەنانەت سەر پەیوەندییە خێزانییەکانمان، لە چاوی زەڕەبین ئاسایەوە بچووکترین مافی کۆمەڵایەتیمان کە کەس بۆی نییە دەستی تێوەردات سەیر دەکات و کەچێک دەکاتە گایێک و لەولاشەوە رووداوە گەورەکان وەک گەردەلوولێک تێدەپەڕن و چاوی ئەم میدیایە توانای بینینی نییە و هیچیش لێی تێناگات. ئەگەر کەمێک لە هەندێک مانشێت و سەروتار و لیدی رۆژنامە و گۆڤارەکانی کوردستان وردبینەوە، تاکە راستییەک پێش هەر شتێک لێی تێبگەیت ئەوەیە: تاک ناتوانێت خاوەنی هیچ نهێنییەکی تایبەتی خۆی بێت، تاک هەمیشە موعەرەزە بەوەی مافە تاکە کەسییەکانی لەسەر رووپەڕەی رۆژنامەیەک وەک تاوانێک پێ بفرۆشرێتەوە، موعەرەزە بەوەی ممارەسەکردنی مافە سەرەتاییەکانی وەک سکانداڵێک لە گۆڤارێکدا بە بڵاو بکرێتەوە.

ئەم تێکەڵوپێکەڵیی و سەرگەردانییە مەزنەی بەسەر میدیای کوردیی هاتووە، هەر تاکی رۆژنامەنووس و نووسەرەکان لێی بەرپرس نین، پێش هەر شتێک حکومەت و حزبەکان بەرپرسی سەرەکین، چوون حکومەت هیچ رێوشوێنێکی نییە بە پرسینەوە لە سووکایەتی بە مرۆڤی کورد، حکومەت و حزبەکان وەختە گوشار دەخەنە سەر میدیاکان باسی خۆیان و کارەکتەرەکانیان کرابێت، لەوە بەولاوە مافەکانی تاکەکەس جێگەی

بایەخ نەبووە بەلایانەوە، حزبەکان بە جۆرێکی تریش بەرپرسن چوون ئەوان لە پشتی ئەو لافاوە گەورەیەوەن لە رۆژنامە و گۆڤار ئەویش بە ئامانجی شەڕی سیاسیی و تاکە کەسی و دەستەگەریی و..تد. لە واقیعی حاڵیشدا بوونی لەشکرێک رۆژنامەنووس و لەشاوێک لە رۆژنامە و گۆڤار گەواهیدەری ئەو راستییەن، حزب و دەسەڵاتی کوردیی لە کاتێکدا باسی ئیتیکی رۆژنامەنووسی دەکات لە هەمان کاتدا خۆی فاکتەرێکی یارمەتیدەری ئەو بارودۆخەیە و بەشدارە لە بەهاکردنی نووسین و وەرگێڕانی رەخنە لە مەعریفەوە بۆ شەڕە جنێو، بەبێ ئەوەی بیر لەوە بکەنەوە “ئەوەی نووسرا، ئەو هەڵانە بۆ هەمیشە دەمێنەوە” (2).

پەراوێز:

1-رۆژنامەی “هاوڵاتی”، ژمارە “313”، رۆژی 14-2-2007.

2- دەربڕینێکی ژنە رۆماننووسی ئەمەریکی “تۆنی مۆریسۆن”ە.

کۆتایی سێپتامبەری 2009

سوێد – ستۆکهۆڵم

”هەولێری تیرۆر یان” دوبەی” بارزانی!.. ئاراس ڕەشید

حوکمڕانی لە هەولێر لە حوکمڕانی ” ئەشرەف “* دەچێت! ناوی دوبەی لەم ساڵانەی دواییدا، بۆتە سونبولی ئارامی سەرمایەگوزاری لە دنیا. واتە ەەر شوێنێک کە سەرمایەگوزاری زۆرێک لە وڵاتانی دنیای لێکرا، یەکێک لە مەرجە سەرەکی و بنەڕەتییەکان دابینکردنی ئەمن و ئاسایش و سەروەری یاسایە! بۆ ئەو جێگایە، تاوەکو سەرمایەداران لە گیان و سەروەتی خۆیان دڵنیابن . چەند ساڵێک لەمەوبەر سەرۆکی هەرێمی کوردستان(مەسعود بارزانی)؛ بانگەشەی ئەوەی دەکرد کە دەبێت هەولێر بکات بە ” دوبەی”!هەر وەک لە سەرەوە ئاماژەمان پێکرد، هەنگاوی یەکەم بۆ ئەوە، دابینکردنی ئەمن وئاسایش و سەروەری یاسایە لە هەولێر! بەڵام وا پێدەچێت بارزانی و حکومەتەکەی بە شێوەیەکی کە لەو کارە گەیشتبن! بەڵێ پێش دابینکردنی مەرجەکانی سەروەری، هاتوون بیناو تەلار و ڤیللای لە شوشە

دروستکراویان سازداوە، تەنانەت" ئاو و کارەبا" ی تەواویشیان بۆ
دابین نەکردوە چ جای ئاسایش و سەروەری یاسا! ئەوەتانێ، پیاوانی ز□ر□قـان، بە ڕۆژی ڕوونـاک و لە نـاوجەرگەی شـوێنی فێربـوون و پەروەردە زانسـت، بە تەنیشـت هـاوەڵە ز□ر□قانیەکانیـانەوە کە پاراستنی حەرەمی زانکۆیان لە ئەستۆیە، سەردەشت عوسمان "سەردەشت" ی لاوی نوک قەڵەم تیژ و دڵخۆش بە دوا ساڵی خوێندنی و دڵ پراوپڕ لە هیوا، " سەر سوور ئاساکانی بەعس" بێ منەتانە دەڕفێنن و بەناو ئاسـایش وپۆلیـس و بازگەکـانی پـایتەختی کوردسـتان و دوبەیەکەی بـارزانی و کوردسـتان دەگەی□ن□ نـاوچە بەنـاو کێشە لە سـەرەکانی کوردسـتان " موسـڵ" و ئەو دڵە گەرمە بۆ دوا ڕۆژ، ئەو وزە گەورە و تروسکەی هیـوای کۆمەڵگەیەکـی خێـر لەخۆنەدیـو، سارد دەکەنەوە و دەیکەنە دیاری بۆ ئەوەی سەرۆکمان بیکات بە دوبەی!!

بەڕاستی شەرم هێنەرو قێزەونە، لە کوردستانی خاوەن کارەساتی" بەکر علی ،نەزیر عومەر،رەوف کامیل ،شاپورو قابیل ،دوعا،سۆرانی مامە حەمە، حەمەی حەلاق و…تا دوایینیان کە رەنگە دوایین نەبێت، کاکە سەردەشت" ناوی شارستانیەت و دیموکراسی ومافی مرۆڤ و سەروەری یاسا وهەڵبژاردن و ئازادی ڕۆژنامەو بیرو ڕادەربڕین شتی تر بێنی! بەڵام ، وادیـارە دەسـەڵاتدارانی کوردسـتان، تـاوەکو ئێسـتاش هەر وەک " ئەشرەف" بیر دەکەنەوەو خەڵکی کوردستانیش هەروەک شارەکەی ئەشرەف چاولێدەکەن و بەڕێوەی دەبەن! هەربۆیە بێسڵکردنەوە، ئەشرەف ئاسا حوکم دەکەن و دەکوژن و دەخۆن وگاڵتە بە خەڵک دەکەن! بەڵام، دەبێ دەسەڵتدارانی کوردستان و دوبەی سەرۆک، باش بزانن کە جەماوەری خەڵکی کوردستان لە نمونەی "سەردەشت" چاویان کراوەو زیتە، بیریان ڕۆشن وئاسۆیان ئەوەند□ ب□□□وونی لێ دیارە، کە نایەڵن ئەم جارە ملهوڕیەکانیان 40 ساڵی وەک حاکمی پێش خۆیان بخایەنێت و تەمەنی ئەو ئەشرەفـانەش ناهـێڵـدرێت ساڵـانی زۆر بەردەوام بـن! بکـوژانی سەردەشت، دڵنـیا بن لەوەی، ئەو کارەی ئەوان کردیان ل□ " □وداوێکی کوشتنی ئاسایی"یەوە بووبە" مەسەلە و قەزیەیەکی کۆمەڵ و هەموو ئینسان دۆست و پێشکەوتوخوازی کوردستان و دنیا.

سەروەری بۆ گیانی پاکی کاکە سەردەشت!
ڕیسوایی و زەبوونی بۆ پیاوکوژان!

ئاراس ڕەشید ۰۱ ی مەی ۲۰۱۰

- ئەشرەف: زنجیرە درامایەکە لە تەلەفزیۆنی کەنالی ئاسمانی کوردستان تیڤی یەوە بڵاو کرایەوە،کە بیر□ک□ی لە برایم

زەبۆک ەوە وەرگیراوە.

باج.. پشکۆ ناکام

….جارێکی تریش بیری تۆزاوی و بۆچوونە نا ئینسانیەکانی ئایین مشت و مڕێکی تازەی خستە ناو خەڵکەوە و ڕیش خەناویی و دەرچوانی حوجرەکەی” قوڕەیش” هەموو پێکەوە کەوتنە قیڕان و زرمە زلێ ونارەزایی، لەسەر چی ؟.. لەسەر ئەوەی نیوەی خاکی هەرێم!! وا لە ژێر ڕکێفی سوپای تورکیا و سیادەتی ئەو کەڵەکە تڕێ یەی ناویان ناوە “قەوارە” کەوتۆتە ژێر پۆستاڵی رەشی جەندرمەوە ؟ یان لەسەر ئەوەی بە دەیان ملیارد دۆلاری داهات و قوتی خەڵک خەشنۆش کراوە ە کەسیش نوتق ناکا ؟ لەسەر ئەوەی لە هەولێر پێشوازی لە لە کۆنە ئەفسەر و ئیستخباراتەکانی بەعس ئەکرێ..؟ ئاخۆ لەسەر ئەوەی مافی ڕۆژنامە نووس و نووسەران بوە بە “پەشمەک” و دەمێکە لە ناو دەمی دەسەڵاتا تواوەتەوە..؟..لەسەر ئەوەی مووچەخۆران بوون بە یاری دەستی ئەوەی کراسی حکومەتیان پێ لەبەر کردوە ؟ ..لەسەر ئەوەیە ڕۆژانە خەڵک بە چەکی نایاسایی ئینسانیەت و یاسایی بنەماڵە و میلیشیاتەکان ئەکوژرێن..؟ .. نەخێر لەسەر هیچی ئەمانە نین ، لەسەر ئەوەیە ئهنسانێک ، کچێک پێی خۆش بوە سەمایەک لەبەر چاوی خەڵکا بکا هەم وەک ئارەزوویەکی هونەری خۆی کە تەنیا موڵکی خویەتی و هیچ کەس و قودرەتێک بۆی نیە لێ ی زەوت بکا وهەم بۆ خستنە ڕووی توانای خۆی بۆ کۆمەڵگا و خۆبەتاڵ کردنەوە لە مەشەقەت و سەریەشەکانی رۆژانە و هیچی تر..نە ئەرز وێران بوو نە ئاسمان تێک شکا نە ژیانی کەسێکی تر بەوە کەوتە قوڕاوەوە..لەبەرامبەرا ئەوانەی خۆیان بە پێوەری ئەخلاق و ڕەوتی ڕۆژانەی خەڵک ئەزانن کەوتنە لێ یانی قەوانە کۆنە سواوە ژەنگاوییە ئیکسپایەرەکە : چی بوە؟ بێ ئەخلاقی کراوە ، قیامەتە، کۆمەڵگا غەرقی بێ دیانەتی بوە ، جۆن کچێک”رەنگە پیاو بوایە زۆر گرفت نە بوایە،!!” ــ..بەڵێ کچێک ..چۆن کچێک دوور لە بنەماکانی حەدیس و ئینستەگرام و ڤایبەر و ئایاتەکان جورئەتی کرد و لە مانگی رەمەزانا و لەبەر چاوی خەڵک سەمای کرد…!؟ سەما کە یەکێکە لەبەد رەوشتییەکانی ئینسانی عەبدی خوا..جا نەخوازەڵا عەبدەک□ کج ب□..!

….پێش هەموو شتێ هیچ کەسێک ، هیچ گروپێک ، هیچ دیندارێک بۆی نیە

دەست نیشانی پەوەرە ئەخلاقیەکانی تاک و کۆمەڵ بکا لە کاتێکا بەچوونەکانی ئەوان لەسەر ئەخلاق هەزار و یەک نیشانەی پرسیاریان لەسەرە و لە دیدە فەلسەفییە ئینسانییەکانا زەربەیان" گەر نەڵێین هەموویان ، سەرتاپا" دژی مافە سروشتییەکانی تاک و کۆمەڵن ، دیدی ئایین یەک غەرام مەجالی تیا نیە بە مەسەلە ئینسانیەکان و لەسەروویشانەوە مافی تاک لە هەڵبژاردنی ستایل و ئیدارە یانی ژیانی خۆی بە دەی خۆی و بە کەمالی ئیسراحەت بە دەست تەوەرانی ئەم یان ئەو ، بە چاوسوور کردنەوە کە هەنگاوی یەکەمی بووەو دیکتاتۆریەت چوونە و بە ئیرهاب کەتایی یەت...هەموو جۆرە کەت و بەندەک دژ بە ئینسان قبوڵ کراو نیە دینی بە یان سیاسی... ئاخر کەسەک چوار ژنی هەبێ ڕەوشت بەرز بێ و کچەکیش سەما بکا بێ ڕەوشت بە ئەچێتە کام بەگەی ئینسان پەروەری ! کەسەک سەما بکا گوناهبار و ئەهلی جەهەنەمە بەڵام کەسەک بە دروشمی “ألله اکبر” ئینسانەک سەر ببڕە دواپلەی بە ئەخلاق و ئەهلی بەهەشتە..! ژنەک وەک یەکسانییەک بەرامبەر بە پیاو کار بکا و ئامادە نەبێ وەک سواڵکەرەک لە گەڵ مەردەکەیا بژی بە بێ ئەخلاقی حیساب بکرێ بەڵام پیاوەک ژنەکەی وەک فەرشی لوول کراو لە تەپەک قوماش بپێچێتەوە و جگە لە جێگای نووستن هیچ شتەکی تر کەیان نەکاتەوە ئەمە لووتکەی بە ئەخلاق بوونە لەو دونیاش لەجەکی تایبەتیان لە تەنیشت کوپە شەرابەکەوە بێ دانراوە..!!

...ئینسان بە ئازادی لەدایک ئەبێ وعومریش لەوە کورت ترە بە دەیان کەسپ و کەت و تاسەی لاوەکییەوە ببەسرێتەوە ، نابێ ڕێگە بگیرێ لە تام و چێژ کردنی ژیان لە ژێر هێچ ناو و دەمامک و وەهمەک بێ، هونەر لای عەمامە بەسەر و ریش خەناوییەکان وەک کارە بایە و ئەیانگرێ بەڵام چونکە مردن بە کارە با لە هیچ حەدیس و ئایەتێکا نیە خۆیانی لێ لا ئەیەن ، هونەر بەشەکە لە ژیان و هیچ سەودا و مامەڵەیەک هەڵنەگرێ، کە حەزی لد مزگەوتە فەرمووو با بچە حەز ئەکا چادرەکی لێ دانێ و خەریکی حیجز کردنی پەنایەک بێ لە بەهەشت ، کەس هەقی نیە ، بەڵام ڕێگە گرین لە خەڵکی تر کە چەنیان ئەوێ بژین و ” فەتوا”ی دژ دەرکەن ئەچێتە خانەی چەوسانەوە و زەریان لەسەر ئەکەوە..گەر کەسەک سەما بکا ببە بە کافر ئەو بە کافرییەی خۆی نازییە و لەی گەڕێن با چێژی لێ ببینێ هەر وەک چەن کەسەکی تر لەسەر وەهمی ئایین و ئەو دونیا و بەهەشت و جەهەنەم تام لە ژیان وەرئەگرێ ، بەهەمانشەوە ، خۆ ئەگەر سەماکەرەک بە غەڵەت بەر بەهەشت کەوت بەتان هەیە شکاتی لێ بکەن تا بیگواسنەوە بە جەهەنەم ، مولحیدە کافرەکان خۆیان ئەو ستایلەی ژیانیان هەڵبژاردوە ، خۆ ناکرێ بەشەق و ئیرهاب واز لەو ستایلە بێنن ، خۆ بە شەق بە

جیاوازی دیکتاتۆری و فاشیست و ئاین چیە ؟ ئاییبش بە دژایەتی خەڵک و مافەکانی تاک پێناسەی خۆی هەیە ، لەدیکتاتۆرییەت پێیان ئەڵێن تەکدەر یان تابوەی پێنجەم ، فاشیستەکان بە کۆمۆنیست ناویان ئەبەن ، ئایین و پەیڕەوانی قوڕەیشیش بەکافر و مولحید تاوانباریان ئەکەن ، کە هەر سێ پێناسەکە شەرعیەت دانە بە چەوسانەوەی ئینسان و هیچی تر ، یەکە بە جلی سەربازی و یەکێکی تر بەجلی مەغاویری و ئەوەی ئەو لاش بە کەوا و سەڵتەوە بە ئینسان لە بەسەریان ” بە جیاوازییەکی گەورە کە لە دیکتاتۆرییەت و فاشیزما سەما قەدەغە نیە وەک لە ئایینا نەک هەر قەدەغەیە هەر زۆر قەدەغەیە…” ..خۆ لە زیکر و مەراسیمە ئایینیەکا جۆرێک لە سەما ئەبینرێ ، ئەمەیان حەڵاڵە چونکە بە شمشێرەوەیە ، شمشێریش سیمبولی ئایینە بە چاوترسانی خەڵک و وەک عەسکەری بەزۆر ڕاکێشانی خەڵک بۆ بەهەشت ، ئەی کاتێک کەسێک حەزی لە حۆری و شەراب نەبێ ، قوەی کوێ بکا بەسەر خۆیا..؟نە بۆی هەبێ لەم دونیا تەزە بەئارەزووی خۆی سەما بکا و نە لەودونیاس بەئارەزووی خۆی لە کونجێکا ئیسراحەت بکا ئیتر خۆشی ژیان بۆ ئەم داماوە چیە و لە کوێ یە..؟
…هەموو توند و تیژی سەلەفی و عەمامە بەسەر و مەشک موحەجەبەکان بۆ مسەگەر کردنی بیتاقەیەکی یەک سەری غەیرە مورەجەعە بۆ بەهەشت، بەڵام باجی بەسەر بردنی شەوەک لەگەڵ حۆرییەکا پێنجا دۆلار(یان لیرەی سعودی) و هەر قاپێک شەراب دە دۆلار بێ ، ئاخۆ هیچ کەسێک لەوانەی لە سەما تەقیوون و خەریکە جەڵتەی سەما لێیان ئایا حەز بە بەهەشت ئەکەن.!؟ بەبێ شک و بێ یەقینەوە نەخێر ، چونکە ئەوان بەیە ئاینیان هەڵبژاردوە تا لە هەردوو دونیا بکەن و بخۆن بە بەلاش…بە باج

نیو سەدە.. فەرەیدوون سامان

بە گـژ مەحاڵدا چوومەوە
نیو سەدەم
لە تەمەنی بەدبەختی بە ڕێ کرد
خەونی منداڵیم هەر لە بێشکەدا هەڵبزرکا
گەنجێتم خوێنی چڵڵاوی بەرخەکی سەربڕاو بوو
لە بەردەم قوربانگەی نەریت و خورافەدا…

نیو سەدەم لە حەسرەتی زیندان و
داستانی ئاوارەیی بە جێما
نیو سەدە
دەروێشانە لە نێو حەلقەی زیکری عاشقاندا حاڵم گرت
بە نێو کێڵگەی بە مینچێنراوی چەتەکانی سیاسەتدا
تێپەڕیم،
ئێمەستاش تەرمی خەونەکانم
لە کۆڵی خۆم ناوە
بەرەو ونگەیەک رێم گرتووە
خێڵی ریاکاران بەردبارانم دەکەن..

“نانی پیرۆز” لە فێستیڤاڵی نێودەوڵەتی فیلمی “هات داکس” لە کەنەدا نمایش دەکرێت

مەنسوور جیهانی ـ فیلمی دیکۆمێنتی “نانی پیرۆز” لە دەرهێنانی ڕەوانشاد “ڕەحیم زەبیحی”، لە بەرهەمهێنانی “توورەج ئەسڵانی” و بەرهەمی کۆمپانیای سینەمایی “ماد موڤی” لە بەشی پێشبڕکێی “ڤیترینی جیهان” لە بیست و حەوتەمین خولی فێستیڤاڵی نێودەوڵەتی فیلمی “هات داکس” لە کەنەدا نمایش دەکرێت.

فیلمی دیکۆمێنتی “نانی پیرۆز” (نان مقدس) Holy Bread دوایین بەرهەمی سینەماکاری کۆچکردووی کورد “ڕەحیم زەبیحی”، لە بەرهەمهێنانی سینەماکاری ناوداری کورد “توورەج ئەسڵانی” و بەرهەمی کۆمپانیای سینەمایی “ماد موڤی” MAAD Movie؛ لە دوایین بەشداری نێودەوڵەتی خۆیدا بە نوێنەرایەتی لە سینەمای ئێران، لە بەشی پێشبڕکێی “ڤیترینی جیهان” World Showcase لە بیست و حەوتەمین خولی فێستیڤاڵی نێودەوڵەتی فیلمی “هات داکس” Hot Docs لە شاری تۆرۆنتۆ لە وڵاتی کەنەدا نمایش دەکرێت و لەگەڵ فیلمەکانی وڵاتانی جۆراوجۆری جیهان لەم ڕووداوە سینەماییە گرینگەدا ڕکابەریی دەکات.

ئەم فێستیڤاڵە، جێگای متمانەی ئاکادیمیای ئۆسکارە و براوەی بەشی پێشبڕکێی “ڤیترینی جیهان”ی فیلمە نیوە بەیندەکانی ئەم ڕووداوە سینەماییە، دەچێتە قۆناغی پێشبڕکێی خەڵاتەکانی ئۆسکارەوە.

بڵاوکردنەوەی نێودەوڵەتی ئەم بەرهەمە دیکۆمێنتارییە، لە ئەستۆی کۆمپانیای “تسویر گستر الهە پارسی” (ئێلی ئیمەیج) Eli Image بە بەرپرسیارییەتی خاتوو “ئیلاهە نەوبەخت”ـە.

“نانی پیرۆز” کە لە یەکەمین بەشداریی نێودەوڵەتی خۆیدا، لە بەشی پێشبڕکێی “فیلمە نیوە بەیندەکان” Mid-Length لە سی و سێیەمین خولی فیستیڤاڵی نێودەوڵەتی فیلمی ئەمستەردام – “ئیدفا” IDFA لە وڵاتی هۆڵەندا نمایشکرابوو؛ لە یەکەمین نمایشی خۆیدا لە وڵاتی کەنەدا، لە بیست و حەوتەمین خولی فێستیڤاڵی نێودەوڵەتی فیلمی “هات داکس” لە شاری تۆرۆنتۆ نمایش دەکرێت.

فێستیڤاڵی فیلمی “هات داکس” کە گەورەترین و گرینگترین فێستیڤاڵی بەڵگەفیلم لە ئەمەریکای باکوور دێتەئەژمار؛ بیست و حەوتەمین خولی بە بەرپرسیارییەتی “کریستۆفەر مەک دۆناڵد” Christopher McDonald ئەکتەری ناوداری ئەمەریکی ڕۆژی 29ی ئەپرێلی 2021 دەستی پێکرد و بە نمایشی 219 بەڵگەفیلم لە دەرهێنەرانی 66 وڵاتی جیهان لە چەندین بەش، لەوانە: بەشی پێشبڕکێی “ڤیترینی جیهان”، بەشی پێشبڕکێی “فیلمە نیوە بەیندەکان”، بەشی پێشبڕکێی “کورتە فیلمەکان” و هەروەها بەشی “نمایشی تایبەت” بە هۆی بڵاوبوونەوەی پەتای ڤایرۆسی کۆرۆنا تاکوو ڕۆژی 9ی مایی 2021 بە شێوەی ئۆنلاین لە شاری تۆرۆنتۆ لە وڵاتی کەنەدا درێژەی دەبێت.

ئەم فێستیڤاڵە، یەکێکە لە گرینگترین شوێنەکان بۆ بینین و ئاخاوتن سەبارەت بە بەڵگەفیلمە بەرچاوەکانی ساڵی سینەمای دنیا و بە پەرەپێدان و بەرهەمهێنانی فیلمە دیکۆمێنتارییەکان لە جیهاندا دامەزراوە و هەموو ساڵێک، زیاتر لە 200 فیلم لەم ڕووداوە پڕبایخە سینەماییەدا نمایش دەکرێن و نزیک بە دوو هەزار دیکۆمێنتساز، بەرهەمهێنەر، کڕیار و بڵاوکەرەوەی بەڵگەفیلمە لە سەرتاسەری جیهان تیایدا ئامادە دەبن.

بۆ زانیاری زیاتر:
https://boxoffice.hotdocs.ca/websales/pages/info.aspx?evtinfo=141686~367cbc04-eb03-453a-90f8-88ca48c4cf79&epguid=9759e3f1-085c-4e15-88c2-

&e02a8ee1f1d1

بەڕێوەبەرایەتی ڕاگەیاندنی گشتیی فیلمی دیکۆمێنتی "نانی پیرۆز".

جەستەی پەرتبووی ڕۆژەکان.. شیعر/ کاوە عوسمان عومەر

بە شەرمەوە خۆر،،
پەردەی ڕەشی پەنجەرەی شەوی لابرد،
زیندووەکان پێش مردووەکان،
چارەنوسی خۆیان،،
بە لێواری شوشەی شکاوی مرۆڤبوونەوە تکا،
کام لمە زەمەنە ،،،
کە نانوسێ وشەی عیشق ؟ ،
کام ئافرەتی ڕەنگ هەڵبزرکاوی…
جەستە وەریوە ..و.. ،
لەسەر ڕۆخی فشەڵی ڕۆح،،
ئەو وشە لمانە کەناکاتەوە؟

سوتماکی ڕژاوی ڕۆژەکان…
ئەکەمە گەزەی بەردینی بیرەوەری تۆ،
پەڕەسێلکە خۆڵەمێشییەکانی سەر کەلاکی نیوەڕۆ،،
بەرەو تونێلە تاریکەکانی هەتاو ڕێکەوتن،
پەروانە دێ،،،
لە مەرگی تەنیاییدا خنکا،
سەربەست نین فریشتەکنی ئەندێشە، لە کاتێکا..
گۆکانی حەز بە نەمری ،
خا..م…ۆ…ش ،

شار ژێراوژێری زریانی …
جەستەی پەرتبووی ڕۆژەکانە ،
بای بەهودەیی،
گەڕیدە بە ڕوخسارەکانی…

نێو تەمتومان دێنێ..
خانوە بیرچوەکانی سەر هەورازی…
گۆڕستانی مر□ق، ه□□ئەچنێتە..
دارستانی نیوە ڕەش… و..
نیوە ژەهری ئاسمان

جەستەی ڕۆژەکان، کەڵە کەبوو…
لە ئەشکەوتی مێشکی خەوتوەکان،
کەلاوەیە ئەڤیننشینێک …
بۆ ئەو سەربازانەی…
ڕۆحیان لە خاچی درۆ درا !

جادووی بوون، تەونی جاڵجاڵۆکەی..
لە ملی خەوتوەکانی دوێنێدایە ،،،
سۆمای ئەو تەنیایانەش …
لە بریسکەی مەشخەڵی درۆی..
نزرگە خەیاڵیەکان، ڕاماون..
تا بڵێسە بەهارێ،
نێرگزە پەیماندراوەکانی…
خۆشبەختی ڕەها ،
شەختەی سەر دڵیان،،
بتوێنێتەوە،،،
بەڵام هەردی چۆڵی کاکی بە کاکیە،
بیابانی سوتاوە،، ،
ئەودیو دارستانی سپی خەیاڵ،
نە بەهەشتە ئەودیو خەون،….
جگە لە شەپۆڵی پیربووی…
جەستەی ڕۆژەکان،
فیردەوس کوانێ؟!
..…………………………………………
وێنەکە کارێکی هونەری فۆتۆگرافەری ئەڵمانی
(Sussan Mielke)
بە سوپاسەوە لە پەیجی فەرمی خۆی وەرگیراوە

گەواڵەی ماڵاوایی.. ستار ئەحمەد

عەشقت ختووکەی گیانەو.. کۆنە برینی سووتاوە.
کە دەم لە دەریای بیرم دەسووم.. خەم دەمناسێو ناتبینمەوە
نەرمە کڕێوەیەك.. هەرزە حەزێك.. ناخم دەجۆشینێ بۆ رووت.
گڕی جەرگم سەدای هاوارو فیغانی دایکێکی جەرگ بڕاوە.
لە خەم وێنەت دەکێشمو بەخۆزگەش هۆنراوەت بۆ دەهۆنمەوە.
کە کۆچبارێك لەبەر نیگا زەردەکانی خۆرا..
لە نێو دەروازەی برینی سپڵە ساڵا وەرز دەدوێنێ..
لەبەر نسرمی بەفرێکی بێ تارای زستانا ,
قوڵنگێ هێلانەی کەساسیم.. لە لانەی دەروونا دەڕمێنێ.
لە شەوانی ووشکە وەرزا تەمەن دەبێ بە خەزانو
هیوا مانگی گۆنای تاریکی شەو دەدرەوشێنێ.
ئەستێرەی بەختی شەیدایم.. پرچی خۆزگەی دادەهێنێ
کە پێم ووتی: من شاعیرمو شیعریش دڵی تۆ ناناسێ؟
کە ماڵاواییت لە تەنهاییو بێ کەسی ئەم شارەمان کرد..
کێ لە رێگای گوڵاو رێژت.. فرمێسکی سۆزی دەڕژان.
کە لە ژانی غوربەتێکی دەروونیا دەتناڵانو
دەستەکانت وەکو توولە رێگای ئاوارەکان لێت وەڕس بوو ,
کێ بوو دڵی دەکرد بە مۆم بۆ پێشوازیت دایدەگیرسان.
رقم پێنووسەو.. هەستیشم لاپەڕەی هەڵبەستی نەدارە.
کە شەوێك خەونی تۆ دەڕزێنێ , لانکی رایەخیش لە بوونت بێزارە.
کام سروە لە نیگای ئەستێرە دەئاڵێ.
کوا کێ یە وەکو من بۆ ژانت دەناڵێ؟!
تەماشاکە.. تەماشای بەرواری یادگاریمان.
بەڕوانگەی ئارەزووی کۆرپەی شادیمان.
وەکو هەژارەکانی گۆشەی پردێ..
بە وێنەی شەم رەوی خێڵە مەرگی گوندنشینان.
کە هەوری ساڵانی تەنهایی راوەنێن..
کێ بۆ تۆ پێستەکەی دەکاتە پێخەفو
جگەری بۆ مانت دەبێتە نیشتمان.

ستار ئەحمەد